

ROZDZIAŁ V

ZAGADNIENIA SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO JAKO ELEMENT POLITYKI SPÓJNOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ ORAZ PROCESU JEJ ROZSZERZENIA.

Włodzimierz MARCIŃSKI¹

Wstęp.

Rozwijające się mentalnie, kulturowo, naukowo społeczeństwo tworzy nowe wynalazki, nowe narzędzia pracy, one z kolei wywołują dalszy postęp, który oddziałuje na społeczeństwo. To klasyczna spirala ewolucji. Jednak koniec XX wieku, był świadkiem już nie ewolucji lecz kolejnej rewolucji technicznej - rewolucji informacyjnej. Jej motorem stały się: elektronika, miniaturyzacja, digitalizacja treści, telekomunikacja, internet, programowanie pracy urzędów elektronicznych. Wytworzono wyszukane narzędzia przetwarzania informacji. Możliwość gromadzenia, przekształcania, zapamiętywania, szybkiego przesyłania informacji bez względu na odległość, prowadzenie do jednolitego zapisu cyfrowego zarówno tekstu jak i dźwięku czy obrazu, zmieniła rolę i znaczenie informacji w życiu codziennym. Świat otaczających nas informacji oraz narzędzia do ich wykorzystywania mają istotny wpływ na dokonujące się przemiany społeczne. Właśnie komputer stał się symbolem XX wieku.

Nie wiadomo jeszcze co będzie symbolem XXI wieku, lecz jego kreacji dokona bez wątpienia społeczeństwo informacyjne.

I. Rozwój idei Społeczeństwa Informacyjnego w Unii Europejskiej

Bez szczegółowego dociekania autorstwa pojęcia „społeczeństwo informacyjne” można przyjąć, że najważniejsze dla jego upublicznienia i właściwej kreacji było opublikowanie w roku 1994 przez Komisję Europejską dokumentu „Europa i społeczeństwo globalnej informacji. Zalecenia dla Rady Europejskiej” - zwanego, od nazwiska propagującego go członka Komisji Europejskiej, Raportem Bangemanna.

Intencją autorów raportu było przedstawienie opinii o zmianach zachodzących pod wpływem nowoczesnych technologii teleinformatycznych we współczesnym społeczeństwie, o szansach oraz zagrożeniach.

Raport Bangemanna, co jest jego szczególną zasługą, otworzył publiczną

¹ Autor był wieloletnim przedstawicielem Polski w UE; niniejsze opracowanie obejmuje lata 1994 – 2002, a kolejne działania UE zostaną omówione w artykule planowanym na 2009 r.

debatę na temat europejskich szans zrównoważonego rozwoju, wzmocnienia gospodarki, aktywnego konkurowania na rynkach światowych. Przyczynił się do aktywizacji wielu środowisk zawodowych i społecznych widzących w technologiach teleinformatycznych szansę dla Europy. Raport był także przedmiotem pogłębionej analizy podczas I Kongresu Informatyki Polskiej w Poznaniu w 1994 roku. (Warto przypomnieć, iż jednym z członków ówczesnej „grupy Bangemanna” był aktualny przewodniczący Komisji Europejskiej Romano Prodi. To wiele wyjaśnia w świetle dzisiejszych działań Komisji).

Tocząca się debata na temat szans oraz towarzyszących im uwarunkowań, jakie niesie niespotykany wcześniej rozwój elektroniki, telekomunikacji, informatyki, doprowadziła do szeregu konkluzji wytyczających wyzwania dla współczesnego społeczeństwa europejskiego:

- narzędzia elektronicznej gospodarki umożliwiają lepszą, efektywniejszą organizację Wspólnego Rynku, aktywizację małych i średnich przedsiębiorstw, regionów gorzej rozwiniętych lub usytuowanych w trudniejszych warunkach geograficznych,
- poprawa warunków funkcjonowania rynku europejskiego podnosi jego konkurencyjność w stosunku do innych regionów świata,
- inwestycje w sektorach telekomunikacji, technologii informatycznej i informacyjnej, mediów, są najbardziej dochodowe,
- rozwój telekomunikacji, technologii informatycznych, mediów jest tak dynamiczny iż pozostanie za nim w tyle może spowodować nieodwracalną przepaść i degradację w stosunku do tych krajów, które osiągną w nich prymat,
- jedynie wykształcone i zdolne do absorpcji wiedzy społeczeństwa mogą skutecznie budować nowoczesną, konkurencyjną gospodarkę oraz jednocześnie uczestniczyć w efektach, które ona przynosi,
- rozwój technologii teleinformatycznych tworzy sam w sobie najbardziej perspektywiczny rynek pracy, a co za tym idzie, jest czynnikiem przeciwdziałającym bezrobociu,
- rozwój oraz powszechne wykorzystywanie usług opartych na technologiach teleinformatycznych zmieniają warunki pracy oraz życia społeczeństwa europejskiego,
- powodzenie jednostki, grup społecznych pozostawać będzie w ścisłym związku z umiejętnościami oraz możliwościami korzystania z usług opartych na technologiach teleinformatycznych.

Abstrakcyjne pojęcie „społeczeństwo informacyjne” stało się synonimem nowoczesności, kreatywności, aktywności, wolności oraz dobrobytu ogółu ludzi w Europie, co osiągnięte zostanie poprzez powszechne wykorzystanie i adaptację w życiu codziennym narzędzi, systemów i technik teleinformatycznych. Społeczeństwo wieku informacyjnego, społeczeństwo rewolucji informacyjnej to przykłady innych określeń tego samego zjawiska.

Druga połowa lat 90 tych to okres wielopłaszczyznowych działań zarówno instytucji Unii Europejskiej jak i krajów członkowskich wokół zagadnień związanych ze społeczeństwem informacyjnym. Z różnych inicjatyw powstało szereg raportów, analiz, dokumentów strategicznych. Eksperti dokonywali wymiany poglądów podczas spotkań grup roboczych, konferencji tematycznych. Zarysowały się wówczas wyraźnie pewne kierunki, które uznano za kluczowe dla realizacji postulatów społeczeństwa informacyjnego:

- potrzeba liberalizacji rynków, na których realizowane są usługi społeczeństwa informacyjnego,
- konieczność dostosowania prawa do potrzeb świadczenia usług społeczeństwa informacyjnego,
- konieczność kształcenia osób w kierunku dalszego rozwoju a także wykorzystywania usług społeczeństwa informacyjnego,
- budowa infrastruktury technicznej oraz publicznie dostępnych zasobów informacyjnych,
- intensyfikacja działań w dziedzinie badań i rozwoju.

Niezwykle ważną dla europejskiego wymiaru społeczeństwa informacyjnego oraz potrzeby wzmocnienia aktywności w dążeniu do osiągnięcia jego priorytetów stała obserwacja wyników ekonomicznych Stanów Zjednoczonych, gdzie jak wskazywały badania, uzyskanie szybszego wzrostu gospodarczego jednoznacznie korelowało z dominacją światową w dziedzinie internetu, telekomunikacji i technologii informatycznych. Niezależnie od słuszności samych w sobie postulatów społeczeństwa informacyjnego, właśnie potrzeba rywalizacji, stała się w końcu lat 90-tych jednym z podstawowych motorów wzmocnienia aktywności krajów Unii Europejskiej w sektorze ICT (*Information and Communication Technology*).

Konwergencja sektorów telekomunikacji, mediów i technologii informatycznych.

Dokumentem otwierającym nowy rozdział w postrzeganiu społeczeństwa informacyjnego stała się zielona księga Komisji Europejskiej „*Green paper on the convergence of the telecommunications, media and information technology sectors, and the implications for regulation. Towards an Information Society approach*” opublikowana w 1997 roku ([COM97.623](#)). Wskazano w niej na rosnące zjawisko wykorzystywania tych samych technik w sektorach: telekomunikacji, mediów oraz technologii informatycznych. Digitalizacja obrazu, dźwięku, tekstu sprowadzająca je do wspólnej, łatwo zapamiętywanej oraz transmitowanej postaci stworzyła nowe możliwości wzajemnego oddziaływania i rozwoju. Sieci o zasięgu globalnym, przede wszystkim internet, otworzyły nieograniczony obszar ich wykorzystywania.

Prowadzi to nieuchronnie do wzajemnego przenikania zainteresowań sektorów. Dotyczy to w równym stopniu tworzenia i przekazu treści jak i zaangażowania kapitałowego. Sieci komputerowe mogą być wykorzystywane do rozmów telefonicznych, sieci kablowe do dostępu do internetu, sprzęt komputerowy do odtwarzania muzyki i filmowych obrazów ruchomych, prasa codzienna dostępna jest w internecie, przykłady można mnożyć. Firmy tradycyjnie działające w sferze mediów inwestują w telekomunikację i internet, producenci oprogramowania wkraczają na rynek mediów, firmy z sektora techniki teleinformatycznej próbują integrować usługi. Szczególnie ostatnie miesiące obfitują w tego typu przykłady. Konwergencja staje się faktem.

Pojęcie „społeczeństwo informacyjne” zdomowało się w teraźniejszości Unii Europejskiej. Najlepszymi tego przykładami są: zmiana tradycyjnej nazwy Dyrekcji Generalnej Komisji Europejskiej - Telekomunikacja na Społeczeństwo Informacyjne (Information Society Directorate-General) oraz ustalenie w 5 Programie Ramowym Badań i Rozwoju Unii Europejskiej specjalnego programu pod nazwą Przyjazne Społeczeństwo Informacyjne (*User-friendly Information Society*) z ogromnym budżetem w wysokości 3,6 miliarda euro. W 6 Programie Ramowym kwota ta jest jeszcze większa.

W samej Komisji Europejskiej zagadnieniami z obszaru zainteresowań społeczeństwa informacyjnego (telekomunikacja, systemy i technologie teleinformatyczne, badania i rozwój, media, aspekty prawne, internet, elektroniczna gospodarka, edukacja itd.) zajmuje się min. 1,5 - 2 tys. osób. Jednoznacznie świadczy to o wadze, jaka przykładana jest do budowy we Wspólnotach Europejskich nowoczesnego, zasobnego społeczeństwa, gospodarki opartej o wiedzę.

Po okresie boomu giełdowego firm internetowych, przeszło załamanie. Czy oznaczało ono równocześnie odejście od nowoczesnych technologii informacyjnych? Załamanie elektronicznej gospodarki? Regres internetu i komunikacji mobilnej? Z pewnością nie.

- Biznes zdecydowanie i nieodwołalnie zaakceptował internet jako narzędzie pracy, w coraz to większym stopniu akceptują go administracja i obywatele.
- W dalszym ciągu postępuje proces konwergencji tworząc w obszarze telekomunikacji, informatyki i mediów obiecujący gospodarczo rynek, najbardziej perspektywiczny pod względem tworzenia nowych miejsc pracy.
- Dzięki rozwojowi elektronicznej gospodarki opartej na internecie, rosną możliwości aktywizacji małych i średnich przedsiębiorstw oraz gorzej usytuowanych regionów.
- Rozwija się gospodarka globalna, oparta na wiedzy i sieciach, w coraz większym stopniu niezależna od krajów.

W Unii Europejskiej, na przełomie wieku, zbiegły się dwa bardzo ważne wydarzenia: ogłoszenie tzw. inicjatywy eEurope, odnoszącej się do

społeczeństwa informacyjnego oraz przyjęcie tzw. „strategii lizbońskiej” zakładającej stworzenie do roku 2010 w Europie, opartej na wiedzy, najbardziej konkurencyjnej gospodarki świata. Jednym z filarów osiągnięcia celów tej strategii jest rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Od grudnia 1999 roku w Unii Europejskiej, na ogół spraw związanych z zagadnieniami społeczeństwa informacyjnego patrzy się przez pryzmat inicjatywy „*eEurope - An Information Society for All*”.

Sama inicjatywa jest pomysłem, propozycją, otwarciem dalszych działań, akcji, początkiem czegoś co może zostać realizowane. Nie jest czymś bezpośrednio wymiernym.

Taką właśnie propozycją dla Europy jest inicjatywa „eEurope” zgłoszona 8 grudnia 1999 roku, przez przewodniczącego Komisji Europejskiej Romano Prodiego, w przeddzień szczytu Unii Europejskiej w Helsinkach. Nadaje ona wspólną linię działaniom wokół tematyki społeczeństwa informacyjnego, podkreśla jej znaczenie oraz wskazuje jej powszechny zasięg.

II. Inicjatywa „eEurope - An Information Society for All”.

Rozwój inicjatywy eEurope z pozycji ogólnoeuropejskich najlepiej jest śledzić poprzez szczyty Unii Europejskiej, posiedzenia Rad UE, tematyczne konferencje wysokiego szczebla oraz towarzyszące im raporty, komunikaty i analizy. Ideę budowania w Europie nowoczesnego społeczeństwa realizują bezpośrednio kraje, zaś rolą instytucji Unii Europejskiej jest wspomaganie tych działań poprzez tworzenie dogodnych warunków prawnych, wsparcie finansowe, tworzenie kanałów wymiany doświadczeń, wyznaczanie wspólnych celów oraz monitorowanie ich osiągnięcia.

Dzięki inicjatywie, jej przesłaniom i towarzyszącemu zainteresowaniu, zagadnienia społeczeństwa informacyjnego znalazły przełożenie polityczne, stały się tematem dyskusji szefów państw europejskich oraz instytucji Unii Europejskiej, znalazły wyraz w procesie integracji europejskiej.

Istotnymi wydarzeniami dla rozwoju inicjatywy eEurope, chronologicznie były: **10-11 grudnia 1999 r., szczyt UE w Helsinkach - ogłoszenie inicjatywy eEurope.**

8 grudnia 1999 roku, na dwa dni przed europejskim szczytem w Helsinkach, przewodniczący Komisji Europejskiej Romano Prodi ogłosił otwarcie inicjatywy „*eEurope - an Information Society for All*”. Jej celem jest przyspieszenie działań na rzecz transformacji społeczeństwa europejskiego do Społeczeństwa Informacyjnego.

Od samego początku inicjatywa „eEurope” (tak jest ona w skrócie określana), stała się jednym z kluczowych elementów strategii Komisji Europejskiej mającej na celu modernizację i umocnienie europejskiej gospodarki. Założono, iż mieć ona będzie korzystny wpływ na wzrost

zatrudnienia, efektywność i konkurencyjność produkcji oraz na całą sferę życia publicznego w Europie.

Podstawowymi celami inicjatywy „eEurope” są:

- wprowadzenie mieszkańców Europy, we wszystkich sferach ich działalności: w pracy, w domu, w szkole, w interesach, w kontaktach z administracją publiczną - w wiek cywilizacji cyfrowej,
- tworzenie Europy zdolnej do spożytkowywania informacji cyfrowej, konkurencyjnej w stosunku do reszty świata, wspierającej kreatywną kulturę, gotowej do finansowania i rozwoju nowych idei,
- zapewnienie, aby dokonujące się procesy uwzględniały uwarunkowania socjalne, tworzyły zaufanie i wzmacniały jedność.

W celu osiągnięcia tych zamierzeń Komisja Europejska wytyczyła 10 tematycznych obszarów działania, na których skupiać się powinny wysiłki zarówno samej Komisji jak i krajów członkowskich, przemysłu, mieszkańców Europy. Były nimi:

- **Młodzież Europy w wieku cywilizacji cyfrowej:** wprowadzenie internetu, środków multimedialnych do szkół, zaadoptowanie ich do potrzeb edukacji na miarę wyzwań nowego wieku;
- **Tani dostęp do internetu:** zwiększenie konkurencji a przez to obniżenie cen, poszerzenie możliwości wyboru operatorów, zaprzestanie uprzywilejowanej działalności dominujących operatorów, szersze udostępnienie częstotliwości dla systemów bezprzewodowych;
- **Przyspieszenie w elektronicznej gospodarce:** przyspieszenie niezbędnych regulacji prawnych, wdrożenie elektronicznych procedur w zamówieniach publicznych, specjalne wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw, kreacja ogólnoeuropejskiej domeny .eu usprawniającej elektroniczny handel w obrębie Europy;
- **Szybki internet dla potrzeb naukowców i studentów:** budowa i udostępnienie szybkich łącz internetowych dla potrzeb badań naukowych i studentów tj. grupy mającej największy wkład w powstanie internetu, grupy o szczególnym zapotrzebowaniu na szybką, bezpośrednią wymianę informacji;
- **Karty elektroniczne dla bezpieczeństwa dostępu do informacji:** stworzenie europejskiej infrastruktury dla szerszego wykorzystywania kart elektronicznych w różnych aplikacjach, dokonanie uzgodnień specyfikacyjnych;
- **Kapitał zwiększonego ryzyka dla małych i średnich przedsiębiorstw w sferze wysokiej technologii:** stworzenie innowacyjnego podejścia w celu maksymalnego pozyskania kapitału na rzecz pro-rozwojowych przedsiębiorstw oraz perspektywicznych przedsięwzięć.
- **Uwzględnienie potrzeb osób niepełnosprawnych:** zapewnienie aby rozwój społeczeństwa informacyjnego uwzględniał potrzeby osób niepełnosprawnych, stworzenie stosownych przepisów prawa, zaleceń realizacyjnych;
- **Służba zdrowia on-line:** zwiększenie wysiłków na rzecz upowszechnienia

usług sieciowych oraz technologii elektronicznych w opiece zdrowotnej, promocja najlepszych doświadczeń obsługi sieci medycznych, szpitali, laboratoriów, farmacji, dostępu do baz danych i bibliotek medycznych, standaryzacja w obszarze informatyki medycznej,

wykorzystanie kart elektronicznych w dostępie do danych zdrowotnych pacjenta;

- **Inteligentny transport:** działania na rzecz lepszego wykorzystania współczesnej techniki na rzecz transportu, zapewnienie lepszego planowania podróży, swobodnego komunikowania się podczas podróży oraz wykorzystywania numeru alarmowego 112, podniesienie poziomu bezpieczeństwa podróżowania;

- **Rząd on-line:** zapewnienie skutecznych narzędzi dostępu obywateli do informacji sektora publicznego, umożliwienie komunikowania się obywateli z sektorem publicznym przy wykorzystaniu systemów teleinformatycznych.

Podczas szczytu UE w Helsinkach (10-11 grudnia 1999 r.) inicjatywa „eEurope” uzyskała wstępne poparcie jego uczestników i skierowana została do dalszych uszczegółowień do Komisji Europejskiej oraz grona ekspertów.

23 - 24 marca 2000 r., - specjalne posiedzenie Rady Europejskiej w Lizbonie, Specjalne posiedzenie Rady Europejskiej w Lizbonie w dniach 23-24 marca 2000 r. poświęcone było omówieniu zagadnień związanych z koniecznością przebudowy europejskiego modelu społeczno-ekonomicznego wobec wyzwań jakie niesie współczesna rewolucja informacyjna.

Rada przyjęła ambitną strategię (tzw. strategia lizbońska) budowy do 2010 roku „*najbardziej konkurencyjnej i dynamicznej, bazującej na wiedzy gospodarki świata, zdolnej do proporcjonalnego wzrostu ekonomicznego, oferującej więcej miejsc pracy oraz większą spójność społeczną*”. Za jedno spośród 6-ciu najważniejszych zadań w drodze do nowej europejskiej gospodarki (*new economy, knowledge-based economy*) uznano realizację postulatów inicjatywy „eEurope”.

11-12 maj 2000 r., - konferencja ministerialna w Warszawie *Information Society -Accelerating European Integration*”.

Zorganizowana w maju 2000 r. w Warszawie konferencja ministerialna poświęcona zagadnieniom Społeczeństwa Informacyjnego (*Information Society — Accelerating European Integration*”) wpisała się w szerszą dyskusję nad inicjatywą eEurope. Kraje kandydujące do UE podjęły deklarację zweryfikowania narodowych planów budowy społeczeństwa informacyjnego pod kątem spójności z inicjatywą eEurope oraz przygotowania wraz z Komisją Europejską wspólnego planu działania eEurope+2003.

19 - 20 czerwiec 2000 r., - szczyt UE w Feira, przyjęcie planu działania eEurope 2002

Podczas szczytu UE w Feira przyjęty został plan działania inicjatywy eEurope2002. Zdecydowano, że nakreślone w nim cele powinny zostać osiągnięte do 2002 roku. Plan ujęty został w 3 grupach tematycznych rozwiniętych w 11

szczegółowych punktach realizacyjnych.

1. Tańszy, szybszy i bezpieczny internet
 - a) tańszy i szybszy dostęp do internetu,
 - b) szybki internet dla badań i studentów,
 - c) bezpieczne sieci i inteligentne karty (smart cards).
2. Inwestowanie w ludzi i umiejętności
 - a) młodzież Europy w erze cyfrowej,
 - b) praca w gospodarce opartej na wiedzy (knowledge-based economy),
 - c) powszechne korzystanie z gospodarki opartej na wiedzy.
3. Pobudzanie wykorzystania internetu
 - a) przyspieszenie elektronicznej gospodarki,
 - b) rząd online: elektroniczny dostęp do usług publicznych,
 - c) służba zdrowia online,
 - d) zawartość cyfrowa w sieciach globalnych,
 - e) inteligentny system transportu.

Założenia planu działania inicjatywy eEurope2002 każdemu z zadań przypisują szereg priorytetów realizacyjnych. Dla każdego działania wskazano jego uczestników instytucjonalnych oraz terminy, w których postawione cele powinny zostać osiągnięte.

Wokół inicjatywy nie stworzono żadnych instytucjonalnych struktur. Autoryzuje ją Komisja Europejska lecz adresatami są administracje krajów członkowskich, przemysł IT, operatorzy i dostawcy usług IT, nauka, szeroko pojęty biznes, mieszkańcy Europy, słowem wszyscy, którzy widzą w niej płaszczyznę zainteresowania.

Samej inicjatywie eEurope nie dedykowano żadnych środków finansowych. Uznano, że osiągnięcie jej celów leży w interesie wielu udziałowców. Na poszczególne zadania przeznaczają fundusze administracje krajów członkowskich, przemysł europejski, banki. Szereg funduszy celowych oraz programów Unii Europejskiej przekształca się w taki sposób aby móc finansować tematykę spójną z inicjatywą. Dla przykładu 5 Program Ramowy Badań i Rozwoju, program IDA, TEN-Telecom, tzw. fundusze strukturalne, środki EBI itd.

7-8 grudzień 2000 r., - szczyt UE w Nicei - pierwsza ocena realizacji inicjatywy eEurope.

Podczas szczytu UE w Nicei, Komisja Europejska przedstawiła pierwsze po Feira dokonania osiągnięte na drodze realizacji inicjatywy eEurope.

Podkreślono, że inicjatywa spotkała się z bardzo dobrym przyjęciem w krajach członkowskich UE. Nie tylko rządy ale i władze regionalne, przemysł, nauka, obywatele włączyli się we wspólne przedsięwzięcie, którym stała się inicjatywa eEurope. Wykroczyła ona daleko poza sferę sektora publicznego.

Także kraje spoza UE podjęły działania spójne z inicjatywą. Dobrym przykładem

była Norwegia, która przygotowała własny plan eNorway. Przypomniano także deklarację warszawskiej konferencji społeczeństwa informacyjnego, w której kandydujące kraje zobowiązały się do przygotowania lustrzanych, narodowych e-programów oraz wspólnego planu działania eEurope+.

Szczyt w Nicei potwierdził przyjęcie uzgodnionego przez Radę ds. Rynku Wewnętrznego zestawu wskaźników ocen inicjatywy eEurope. System ocen i opracowywane na jego podstawie analizy postępów realizacyjnych są jednym z najważniejszych narzędzi wspólnej polityki Unii Europejskiej w obszarze społeczeństwa informacyjnego.

Do każdego z punktów planu eEurope2002 dostosowany został jeden lub kilka wskaźników ogólnych mających kwantyfikować jego stan realizacyjny.

Tani szybki dostęp do internetu

1. Procentowy wskaźnik populacji regularnie wykorzystującej internet
2. Procentowy wskaźnik gospodarstw domowych posiadających dostęp do internetu
3. Koszt dostępu do internetu

Szybki internet dla badań i studentów

4. Prędkość połączeń i realizacji usług dostępnych pomiędzy oraz w ramach narodowych sieci naukowych i edukacyjnych w krajach UE oraz wymiarze światowym.

Bezpieczne sieci i inteligentne karty (smart cards)

5. Liczba tzw. bezpiecznych serwerów na milion mieszkańców
6. Procentowy wskaźnik problemów z naruszeniem bezpieczeństwa przy użytkowaniu internetu

Młodzież Europy w erze cyfrowej,

7. Liczba komputerów na 100 uczniów na pierwszym, drugim i trzecim szczeblu edukacji
8. Liczba komputerów podłączonych do internetu na 100 uczniów na pierwszym, drugim i trzecim szczeblu edukacji
9. Liczba komputerów wykorzystujących szybkie łącza internetowe na 100 uczniów na pierwszym, drugim i trzecim szczeblu edukacji
10. Procentowy wskaźnik nauczycieli wykorzystujących internet do nauczania przedmiotów nie związanych z komputeryzacją

Praca w gospodarce opartej na wiedzy (*knowledge-based economy*),

11. Procentowy wskaźnik siły roboczej przeszkolonej, przynajmniej w stopniu podstawowym, w zakresie wykorzystywania komputerów,
12. Liczba absolwentów kierunków ICT trzeciego stopnia edukacji (wykształcenie

ponad średnie)

13. Procentowy wskaźnik siły roboczej pracującej w trybie telepracy

Powszechne korzystanie z gospodarki opartej na wiedzy.

14. Liczby Publicznych Punktów Internetowych (PIAP) na 1000 mieszkańców
15. Procentowy wskaźnik rządowych stron internetowych, zgodnych z definicją WAI (*Web Accessibility Initiative*)

Przyspieszenie elektronicznej gospodarki,

16. Procentowy wskaźnik przedsiębiorstw kupujących oraz sprzedających poprzez internet

Rząd online: elektroniczny dostęp do usług publicznych,

17. Procentowy wskaźnik usług publicznych dostępnych on-line
18. Publiczne wykorzystywanie świadczonych przez rząd on-line usług informacyjnych, składania formularzy
19. Procentowy wskaźnik przetargów publicznych prowadzonych on-line

Służba zdrowia online

20. Procentowy wskaźnik osób zajmujących się profesjonalnie służbą zdrowia, posiadających dostęp do internetu
21. Wykorzystanie tematycznych stron internetowych przez osoby zajmujące się profesjonalnie służbą zdrowia

Zawartość cyfrowa w sieciach globalnych

22. Procent stron internetowych Unii Europejskiej pośród 50-ciu najczęściej odwiedzanych stron w danym kraju

Inteligentny system transportu.

23. Procent sieci drogowych posiadających systemy ostrzegania o utrudnieniach w ruchu oraz zarządzania Intencją twórców było zobiektywizowanie wskaźników tak, aby były one porównywalne pomiędzy poszczególnymi krajami, pomiędzy poszczególnymi okresami czasu oraz aby były możliwe do uzyskania.

Dla poszczególnych wskaźników różne są okresy sprawozdawcze, w większości są 6-cio miesięczne, w niektórych przypadkach roczne. Głównym źródłem pochodzenia informacji mają być raporty krajów członkowskich, opracowania Komisji Europejskiej, dane Eurostatu, przykładowe pomiary i badania (Eurobarometer).

23 -24 marca 2001 r., - specjalne posiedzenie Rady UE w Sztokholmie

Zgodnie z postanowieniem Rady UE w Lizbonie, wiosną każdego roku dokonywane jest podsumowanie dokonań w kierunku realizacji strategii lizbońskiej. Podczas spotkania w Sztokholmie w dniach 23 - 24 marca 2001 r. ustosunkowano się m.inn do:

- realizacji planu działania eEurope 2002,
- luki w umiejętnościach posługiwania się technologią informatyczną (*The IT skills gap*).

15 - 16 czerwiec 2001 r. - szczyt Unii Europejskiej w Göteborgu, przyjęcie planu eEurope+.

Podczas szczytu UE w Göteborgu przyjęto plan działania eEurope+2003, zakładający aktywne włączenie się krajów kandydujących do realizacji postulatów eEurope.

Uznano przyjęcie planu eEurope+ za wspólny sukces. Podkreślono, że jest on pierwszą wspólnie uzgodnioną akcją Unii Europejskiej oraz krajów kandydujących. Zadeklarowano wolę włączenia, począwszy od wiosny 2003 r. informacji o jego realizacji, do wspólnego z krajami UE syntetycznego raportu.

15 -16 marca 2002 r., - specjalne posiedzenie Rady UE w Barcelonie

Posiedzenie poświęcone było realizacji strategii lizbońskiej w Barcelonie. Dyskutowano na nim także o zagadnieniach społeczeństwa nformacyjnego.

W następstwie wewnętrznych konsultacji w obrębie krajów UE popartych stanowiskiem nieformalnej Rady Telekomunikacyjnej w Vitoria, w Barcelonie podjęto decyzję polityczną o kontynuowaniu do roku 2005 inicjatywy eEurope. Komisja Europejska została poproszona o przedstawienie na szczycie w Sewilli propozycji kompleksowego planu działania eEurope2005 koncentrującego się na takich priorytetach jak: bezpieczeństwo sieci teleinformatycznych i przesyłanych za ich pośrednictwem informacji, zagadnienia eGovernment, eLearninig, eHealth, eBusiness, wykorzystywanie sieci szerokopasmowych, wdrożenie protokołu IPv6. Jednym z konkretnych zaleceń było dłożenie starań aby do roku 2003 średnio jeden komputer z dostępem do sieci przypadał na 15 uczniów. Takie proporcje powinny zapewnić właściwy poziom wykorzystania narzędzi informatycznych w procesie nauczania.

Rada w Barcelonie z satysfakcją przyjęła informacje o nowym pakiecie regulacji telekomunikacyjnych, „*telecoms package*”, odnoszącym się do podlegających procesowi konwergencji technologii: telekomunikacyjnej, mediów i informatyki. Kraje 15' powinny dokonać pełnej implementacji pakietu do maja 2003 roku.

Za przedmiot specjalnego zainteresowania uznano wpływ jaki powinny mieć dla obywateli i biznesu nowoczesne technologie komunikowania i usługi społeczeństwa informacyjnego. Telewizja cyfrowa oraz telefonia komórkowa 3 generacji (3G) powinny mieć kluczowe znaczenia dla rozwoju interaktywności tych usług. Zarówno w dziedzinie telewizji cyfrowej jak i telefonii komórkowej Europa dominuje w świecie. Komisja Europejska jak i kraje członkowskie UE zostały wezwane do intensywnych działań na rzecz stworzenia i udostępnienia otwartych platform komunikacyjnych dla potrzeb świadczenia usług społeczeństwa informacyjnego.

Widocznym następstwem ustaleń szczytu w Barcelonie było zaproszenie przedstawicieli krajów kandydujących od uczestnictwa we wspólnym spotkaniu poświęconym przygotowaniu planu działania eEurope2005.

3-4 czerwca 2002 r., - konferencja ministerialna w Lublanie, raport o stanie realizacji planu eEurope+2003

Konferencja ministerialna w Lublanie „*Information Society - Connecting Europe*” była po Warszawie, kolejnym spotkaniem środowisk społeczeństwa informacyjnego krajów kandydujących oraz przedstawicieli instytucji oraz krajów UE.

Zaprezentowano przygotowany przez *Joint High Level Committee* (JHLC) „eEurope+2003 Progress Report” oraz przyjęto tzw. konkluzje ministerialne.

21 - 22 czerwca 2002 r., - szczyt UE w Sewilli, decyzja o kontynuacji inicjatywy eEurope Podczas szczytu przyjęto zaprezentowany przez Komisję Europejską komunikat „eEurope 2005: An information society for All”. Co jest jednoznaczne z oficjalną decyzją o kontynuowaniu inicjatywy eEurope.

Komisja Europejska wyciągnęła daleko idące wnioski z przebiegu realizacji poprzedniego planu działania oraz zmieniającego się otoczenia technicznego, ekonomicznego oraz społecznego. W zdecydowanie większym stopniu zwróciła się w kierunku sektora prywatnego, który traktowany jest jako bardzo ważny partner w realizacji osiągnięcia nowych, stawianych w planie celów.

Inaczej, bardziej kompleksowo ujmowane są także same zadania. Ich efektem ma być świadczenie usług, czyli tego, czego oczekują ostateczni odbiorcy - obywatele, administracja, biznes, nauka.

Ponieważ o rozwoju usług decyduje rynek, na którym obowiązują praw popytu i podaży, rola państwa powinna być stymulacyjna. Nowoczesne usługi społeczeństwa informacyjnego, aby były atrakcyjne, wymagają rozwiązań multimedialnych. Ich opracowanie i świadczenie jest kosztowne. Inwestorzy aby podjąć się ich realizacji muszą być pewni, że dotrą one do odbiorcy. Dla potrzeb przekazu musi być dostępna sprawna i bezpieczna infrastruktura telekomunikacyjna. Aby z kolei ją zrealizować potrzebna jest pewność kolejnych inwestorów, że treści informacyjne i poziom świadczonych za jej pośrednictwem usług będą na tyle niskie, że skłonią odbiorców końcowych do ich wykorzystywania. Cały ten układ powiązań musi znaleźć oparcie w państwie, które swymi działaniami w sferze legislacyjnej, polityki kształcenia, sposobie zarządzania i lokowania środków publicznych wspierać będzie e-państwo.

Plan działania eEurope 2005 opiera się na dwóch filarach:

- rozwój usług, aplikacji oraz treści dostępnych elektronicznie,
- rozwój infrastruktury szerokopasmowej oraz bezpieczeństwa przekazu i przetwarzania informacji.

W każdym z tych filarów niezbędne jest uruchomienie zespołu środków wspomagających ich prawidłowy rozwój. Są nimi:

- środki natury prawnej wspomagające regulacje sektorowe, dające gwarancje inwestorom, tworzące oczekiwany poziom konkurencji, wskazujące

na zdecydowanie państw do akceptacji we własnych działaniach nowoczesnych rozwiązań technologicznych;

- upowszechnianie efektywnych, sprawdzonych rozwiązań organizacyjno-technicznych, wymiana doświadczeń także międzynarodowa, wyciąganie wniosków z przeszłości;
- stałe monitorowanie postępów w realizacji nakreślonych zadań zarówno drogą benchmarkingu jak i sukcesywnego angażowania narodowych organów statystycznych;
- ogólna koordynacja na poziomach narodowym i europejskim, bieżące reagowanie w celu uzyskiwania efektu synergii pomiędzy wszystkimi realizowanymi działaniami.

O pro-usługowym charakterze planu działania eEurope2005 świadczy zaproponowany układ specjalnych sfer jego zainteresowania.

Nowoczesne usługi publiczne online:

a) e-government

- połączenia szerokopasmowe
- interoperatywność
- interaktywne usługi publiczne
- zamówienia publiczne
- publiczne punkty dostępu do internetu
- kultura i turystyka

b) e-learning

- połączenia szerokopasmowe
- program e-Learning
- wirtualne kampusy dla studentów
- wspierany komputerowo system współpracy uniwersytetów i ośrodków badawczych
- odtwarzanie kwalifikacji niezbędnych dla społeczeństwa informacyjnego

c) e-health

- elektroniczne karty zdrowia
- sieci informacji dotyczących zdrowia
- usługi online w opiece zdrowotnej

Dynamiczne środowisko e-businessu

- legislacja
- małe i średnie przedsiębiorstwa
- e-kwalifikacje
- interoperacyjność
- zaufanie i bezpieczeństwo
- „firmy .eu”

Bezpieczna infrastruktura informacyjna

- Cyber Security Task Force

- kultura bezpieczeństwa
- bezpieczna komunikacja usług sektora publicznego

Sieć szerokopasmowa

- polityka częstotliwości
- dostęp do sieci szerokopasmowych w mniej rozwiniętych obszarach
- redukcja barier dla rozmieszczania sieci szerokopasmowych
- treści dostępne za pośrednictwem wielu platform
- przełączenie na technologię cyfrową

Jako jedno z ważniejszych zadań eEurope2005 uznaje monitorowanie rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Ustalono dla poprzedniego planu 23 wskaźniki oceny, które powinny zostać zweryfikowane pod kątem ich dalszej przydatności. Wobec nowego układu planu działania eEurope2005 nie wyklucza się konieczności powstania nowych zestawów ocen. Do końca 2002 roku ma zostać przyjęta obowiązująca lista wskaźników oraz towarzysząca im metodologia oceny.

Stwierdza się także potrzebę oparcia badań społeczeństwa informacyjnego na narodowych urzędach statystycznych oraz Eurostatie. Pomimo, że otrzymywane tą drogą dane są opóźnione w stosunku do dynamicznego rozwoju rynku, zjawisko społeczeństwa informacyjnego powinno być dokładnie analizowane także w średnio- i długookresowo.

Jednym z wniosków płynących z doświadczenia planu działania eEurope2002 jest potrzeba ściślejszego, bieżącego oddziaływania na przebieg inicjatywy eEurope oraz koordynowanie międzynarodowego jej wymiaru. W tym celu planowane jest powołanie, pod kierownictwem Komisji Europejskiej, specjalnego zespołu wysokiego szczebla, który spotykałby się dwa razy do roku i dyskutował w sprawach o znaczeniu strategicznym.

Tak jak jego poprzednik (eEurope2002), plan eEurope2005 nie będzie miał dedykowanych środków finansowych. Działania objęte jego zasięgiem to przede wszystkim wysiłek krajów członkowskich, biznesu i obywateli. Istniejące programy wspólnotowe, a szczególnie IDA, IST, eTEN, eContent, realizować będą zadanie spójne z celami inicjatywy. Szczególnie oczekiwane jest partnerstwo firm prywatnych oraz stymulujące oddziaływanie rynku.

W planie działania dostrzega się element rozszerzenia Unii Europejskiej. Zakłada się, że po zakończeniu realizacji planu eEurope+2003, nastąpi jego zbilansowanie w taki sposób aby jego wyniki znalazły się w raporcie pośrednim planu działania eEurope2005, który planowany jest na początek 2004 roku.

W kilku miejscach planu pojawiają się odniesienia do rozszerzenia UE, które dają podstawę do zabiegania o uczestnictwo w wybranych działaniach jeszcze przed rokiem 2004. Należą do nich:

- *Cyber Security Task Force*, który to organ ma rozpocząć działanie w połowie

2003 roku,

- *eEurope2005 steering group*, która zostanie powołana i będzie działać pod kierownictwem Komisji Europejskiej,
- opracowanie nowego zestawu wskaźników oceny dla planu eEurope 2005,
- przygotowanie stosownej legislacji umożliwiającej narodowym organom statystycznym regularne gromadzenie i analizowanie danych z obszaru społeczeństwa informacyjnego,
- programy wspólnotowe takie jak: IDA, eTEN, IST, eContent, eLearning, MODINIS, *Multiannual Programme for Enterprise and Entrepreneurship*. Będzie to jednak w znacznym stopniu uzależnione od aktywności naszego kraju.

Osiągnięcia inicjatywy eEurope.

Komisja Europejska publikuje okresowo raporty implementacyjne inicjatywy eEurope. Z reguły stanowią one dokumenty robocze szczytów unijnych (Nice: **The eEurope Update**, COM(2000) 783. November 2000; Stockholm: **Impacts and Priorities** COM (2001)140. March 2001; Barcelona: **eEurope Benchmarking Report**, COM (2002)62. February 2002.)

eEurope Benchmarking Report wskazuje na największe osiągnięcia inicjatywy oraz sygnalizuje te zagadnienia, na które kraje europejskie powinny zwrócić szczególną uwagę w ostatnim roku realizacji planu działania eEurope2002.

Podstawowa część raportu poświęcona jest ocenie osiągania celów inicjatywy eEurope. Obserwacja sytuacji w obszarze społeczeństwa informacyjnego oraz analiza zgromadzonych danych pozwoliła na sformułowanie szeregu uogólnionych opinii, i tak:

1. Obserwuje się spadek cen za dostęp do internetu. Ich poziom w wysokości do 10 do 20 € za 20 godzin korzystania w okresie poza szczytem, uznawany jest za stosunkowo niski jednak wyższy niż w Stanach Zjednoczonych. Korzystny wpływ na dalszy spadek realnych cen korzystania z internetu będzie miał np. model zryczałtowanych opłat.
2. Poprawa szybkości dostępu internetu będzie możliwa poprzez powszechniejsze wykorzystywanie sieci szerokopasmowych. Korzystna może okazać się konkurencja pomiędzy oferentami dostępu do internetu za pośrednictwem sieci kablowych oraz dostawcami usług ADSL. Dziś już w Belgii oraz Holandii ponad 85% połączeń domowych realizowanych jest za pośrednictwem sieci kablowej.
3. Duże zapotrzebowanie na szybki dostęp do internetu mają środowiska naukowe. Sieć GEANT, po modyfikacji, osiągnęła w grudniu 2001 r. prędkość 10 Gigabit/s. Obejmuje ona swym zasięgiem ośrodki naukowe w 32 krajach.

4. Problemy bezpieczeństwa sieci znalazły się w centrum uwagi. Rośnie zagrożenie wirusami. Np. w Holandii i Finlandii pomiędzy październikiem 2000 r a grudniem 2001 r. liczba użytkowników „infekowanych” wirusami wzrosła ponad czterokrotnie. Od 10% do 30% użytkowników internetu miało kontakt z wirusami. Niestety postęp w zwalczaniu tego zjawiska jest zbyt mały. Z nadzieją należy patrzeć na inicjatywy dotyczące kart elektronicznych, protokołu transmisji szyfrowanych informacji SSL. Komisja Europejska rozwija działania zmierzające do poprawy świadomości oraz wspólnego przeciwdziałania incydentom komputerowym.
5. Celem planu działania eEurope 2002 jest podłączenie wszystkich szkół do internetu do końca 2001 roku. Cel ten został osiągnięty w maju 2001 roku. Nie jest to jednak osiągnięcie w pełni jednoznaczne. Podłączenie do internetu niejednokrotnie służyło celom administracyjnym a nie edukacyjnym. Niemniej parametry liczbowe są zadowalające. Średnio 12 uczniów przypada na jeden komputer a 25-ciu na jeden komputer podłączony do sieci. Połowa z tych komputerów nie jest starsza niż 3 lata. Ponad dwie trzecie podłączonych szkół wykorzystuje ISDN. Podłączenie szerokopasmowe stanowi jeszcze margines. Większość nauczycieli posługuje się internetem jednak niewielu wykorzystuje go w procesie nauczania. Właśnie propedeutika nauczania z wykorzystaniem internetu jako narzędzia pomocniczego ciągle stanowi problem.
6. Ponad połowa osób pracujących zawodowo wykorzystuje komputery, w tym wie trzecie pracowników „biurowych” (*white collar workers*). Jednak jedynie jedna trzecia tych pracowników uczestniczyła w szkoleniach komputerowych. Jednakże same szkolenia o poziomie podstawowym lub nawet średnim nie gwarantują otrzymania tzw. Wartości dodanej z wykorzystania nowoczesnych technik informacyjnych. Pewien procent użytkowników teleinformatyki powinien posiadać szersze wykształcenie gwarantujące postęp całej sfery aplikacji. Potrzebne jest także dopasowanie kwalifikacji teleinformatycznych do konkretnych zapotrzebowań miejsc pracy. Bardziej szczegółowo problem ten ujmuje opracowanie *„Benchmarking Report following up the Strategies for Jobs in the Information Society”*.
7. Definiowanym celem inicjatywy eEurope jest - społeczeństwo informacyjne dla wszystkich. Zatem także dla niepełnosprawnych, starszych oraz mieszkających w gorzej zurbanizowanych regionach. Koncepcja tzw. otwartych punktów dostępu do internetu *Public Internet Access Points* (PIAP) słuszna w założeniach nie odnosi jeszcze sukcesów. Około 6% użytkowników internetu deklaruje kontakt z tymi rozwiązaniami. Badania wskazują, że 19% użytkowników PIAP stanowią osoby o niższych zarobkach oraz bezrobotne a właśnie dla nich

te rozwiązania są dedykowane.

8. Handel elektroniczny w ujęciu B2C rozwija się poniżej oczekiwań. W październiku 2000 r. 31% użytkowników internetu dokonywało transakcji online zaś w listopadzie 2001 roku 36%. To niewielki wzrost. Nie jest ponadto znany wolumin uzyskanych obrotów.

Jedynie 4% użytkowników internetu zadeklarowało się jako stali zwolennicy tej formy transakcji handlowych. Różnice występujące pomiędzy poszczególnymi krajami UE mają podłoże językowe (angielski we wszystkich transakcjach) oraz zwyczajowe (Niemcy powszechnie wykorzystują sprzedaż katalogową). Odrębnym i bardzo ważnym tematem jest zaufanie do transakcji elektronicznych. Rozwiązania typu *codes of conduct* lub *online alternative dispute resolution* powinny sprzyjać rozwojowi handlu elektronicznego ponad granicami. W sześciu krajach unijnych (Dania, Finlandia, Irlandia, Austria, Holandia, Niemcy), ponad 30% przedsiębiorstw prowadzi sprzedaż lub zamówienia drogą elektroniczną (w Portugalii 5%). Widoczna jest tu wyraźnie korelacja z dostępnością oraz kosztami internetu.

9. Większość krajów UE zaadoptowała lub jest w trakcie adaptacji świadczonych online usług sektora publicznego (8 dotyczy ujęcia A2B a 12 A2C). Docelowa procedura tych usług powinna objąć pętlę współpracy typu: wniosek, aplikacja, decyzja, opłata, dokument końcowy.

Ponad połowa użytkowników internetu odwiedza strony rządowe. Jednakże większość tych kontaktów organiczna się do informacji lub pobrania formularzy. Mniej niż 10% przesyła autoryzowane formularze do sfery administracyjnej. Jest to dalece niezadowolające i wymaga szybkiej poprawy.

W sferze dyskusji pozostają takie zagadnienia jak: głosowania drogą elektroniczną, publikacje online planów i dokonań sektora publicznego i inne zagadnienia mieszczące się w pojęciu eGovernment.

10. Dobrze rozwija się komunikacja internetowa pomiędzy służbą zdrowia a pacjentem.

Pomiędzy majem 2000 r. a czerwcem 2001 r. wzrosła z 12% do 34%. Stwierdzono ponadto, że informacje na temat zdrowia są tak samo często poszukiwane na stronach WWW jak muzyka lub gry online. Komisja Europejska zamierza w związku z tym opublikować zestaw wspólnych kryteriów minimalnego standardu dla tego typu stron tematycznych.

Raport wysuwa szereg wniosków końcowych wskazujących na te aspekty inicjatywy, na które powinien być kładziony specjalny nacisk w ostatnim roku realizacji planu działania eEurope2002 oraz które stanowią podstawy do jego kontynuacji.

- > Wskaźniki krajów UE nadal wskazują na niższy stopień dostępności do

internetu niż w Stanach Zjednoczonych. Proponuje się położenie większego nacisku na alternatywne platformy dostępne jak telewizja cyfrowa czy urządzenia komunikacji mobilnej.

- > Występują zbyt duże różnice pomiędzy poszczególnymi krajami członkowskimi w stopniu dostępności do internetu. Należy podjąć starania na rzecz skierowania dodatkowych środków finansowych np. w ramach funduszy strukturalnych, na inwestycje w tym obszarze szczególnie na rozwój sieci szerokopasmowych. W efekcie powinno to przynieść pozytywny skutek dla całej gospodarki regionów.
- > Zaniepokojenie budzi wolniejszy od oczekiwanego rozwój elektronicznej gospodarki. Należy podjąć badania przyczyn takiego stanu rzeczy, określić relacje ekonomiczne oraz ramy prawne niezbędne dla poprawy funkcjonowania tej gospodarki.
- > Sieci szerokopasmowe uruchamiane są zbyt wolno i działania prowadzone w ramach inicjatywy eEurope nie przynoszą oczekiwanego przyspieszenia.
- > Odnotowuje się znaczny postęp w zakresie dostępności szkół do internetu. Należy podjąć jednak działania na rzecz bardziej efektywnego wykorzystywania narzędzi teleinformatyki w procesie kształcenia. Wskazane jest także sukcesywne przechodzenie na łącza szerokopasmowe.
- > Zagrożenia incydentami komputerowymi stale wzrasta. Problem ten jest dostrzegany. Konieczne są szybkie, konkretne działania w myśl rezolucji Rady Unii Europejskiej.
- > Wiele osób korzystających z komputerów w pracy zawodowej nie zostało właściwie przeszkolonych. Inwestowanie w ludzi i ich kwalifikacje powinno być stałym celem polityki Unii Europejskiej.
- > Nie powinno się dopuścić do powstania barier w dostępie do internetu i komputerowych narzędzi pracy dla ludzi niepełnosprawnych. Ta grupa powinna objęta być szczególną troską.
- > Większa niż dotąd uwaga powinna być poświęcona zagadnieniom dostępności do informacji sektora publicznego także w wymiarze pan-europejskim. Powinien być w pełni zrealizowany, zdefiniowany w inicjatywie eEurope, zestaw usług online w relacjach A2B oraz A2C.
- > Kraje kandydujące do Unii Europejskiej powinny sukcesywnie integrować się z procesem budowy w Europie społeczeństwa informacyjnego. Służyć ma temu m.in. plan działania eEurope+.

Wskaźniki dowiodły, że technologia może posuwać się i posuwa szybko, dostępność do internetu może eksplodować. Pozostają jednak bariery, których przełamanie wymaga zdecydowanie więcej czasu. Są to bariery natury socjologicznej. **Percepcja i gotowość przemian w sferze ludzkiej nie postępuje tak szybko jak przemiany technologiczne.** Z tego faktu należy wyciągnąć stosowne wnioski.

Kolejny raport, podsumowujący realizację planu działania eEurope2002,

spodziewany jest wiosną 2003 roku.

Znaczenie inicjatywy eEurope.

Inicjatywa eEurope wyróżnia się wśród innych, zakrojonych na szeroką skalę działań Unii Europejskiej **powszechną akceptacją oraz dotarciem z jej przesłaniem do najwyższych kręgów politycznych i decyzyjnych Europy.** Przytaczane wyżej wydarzenia wskazują, iż o problemach społeczeństwa informacyjnego dyskutuje się podczas szczytów europejskich. Wszyscy niemal liczący się politycy włączają problematykę społeczeństwa informacyjnego do swych programów, posiadają swoje adresy oraz strony internetowe. Tworzy to bardzo dobry klimat dla odważnych i rozważnych działań.

We współczesnym świecie toczy się nieustanna rywalizacja. Przybiera ona różny zakres i charakter, obejmuje różne aspekty działalności, umiejętności, przedmiotów posiadania i wytwarzania. Uczestniczą w niej kontynenty, państwa, regiony, firmy, społeczności i jednostki.

Do światowego zestawu dóbr zaczęła poważnie zaliczać się informacja. Digitalizacja tekstu, obrazu i dźwięku umożliwiła jego gromadzenie, przekazywanie oraz wygodną sprzedaż. Wielopostaciowa informacja stała się towarem. Muzea wyprzedają prawa do publikacji zdjęć swoich eksponatów, koncerty wykupują prawa do kompozycji i nagrań, agencje fotograficzne sprzedają swe archiwa zdjęciowe, im starsze tym cenniejsze. Wszystko to daje się coraz łatwiej gromadzić i przechowywać - oczywiście w formie elektronicznej (*information content*). W ostatnich kilku latach powstał ogromny rynek informacji, którego rozmiaru w okresie powstawania raportu Bangemanna, nikt nie przewidywał. Wraz z globalizacją udoskonalane są mechanizmy i narzędzia dalszej ekspansji ekonomicznej. W znacznym stopniu są one pochodną rozwoju wiedzy oraz technik informacyjnych. Coraz mniejsza grupa ludzi jest w stanie tworzyć produkty dla milionów. Kluczem do osiągnięcia współczesnego dobrobytu jest właściwe kształtowanie społeczeństwa. Prosta edukacja nie daje dziś gwarancji ani zatrudnienia, ani przydatności społecznej. W najbliższej przyszłości, większość narzędzi pracy a także mechanizmów funkcjonowania państwa, będzie opartych na technologiach informacyjnych. Społeczeństwo powinno być zatem właściwie przygotowywane do bycia informacyjnym.

Inicjatywa eEurope oraz strategia lizbońska są dla społeczeństwa Europy wezwaniem oraz wskazywaniem dróg rozwoju. Odgrywają one także dużą rolę w pogłębianiu spójności Unii Europejskiej. Wyznaczając wspólne cele, upowszechniając najlepsze rozwiązania. Stymulując bezpośrednie kontakty robocze, finansując uzasadnione przedsięwzięcia dąży się do zacierania różnic.

Jest prawie pewne, że do roku 2001, tj. terminu wyznaczonego przez

strategię lizbońską Unia Europejska realizowała będzie kolejne plany działania inicjatywy eEurope.

III: Akcje i programy wspierające

Inicjatywa eEurope zdominowała działania instytucji europejskich w obszarze tematyki społeczeństwa informacyjnego. Wiele innych przedsięwzięć, nawet o dłuższym rodowodzie, jak np. IDA czy IST zostało podporządkowywanych strategicznym celom inicjatywy.

Akcje i programy wspólnotowe uznaje się za jedno z narzędzi realizacyjnych polityki prowadzonej przez Unię Europejską. Docierają one bezpośrednio do zainteresowanych środowisk, wywołują konkretne działania, stymulują rozwój w przypisanych im obszarach zagadnień. Uczestniczą w nich kraje, regiony, instytucje oraz zwykli mieszkańcy Europy.

Poniżej przedstawiono kilka z nich.

1. „Go Digital” inicjatywa Unii Europejskiej skierowana do małych i średnich przedsiębiorstw.

W Europie funkcjonuje ponad 19 milionów małych i średnich przedsiębiorstw (SMEs). W niektórych krajach UE stanowią one prawie 99% wszystkich przedsiębiorstw. Generują one znaczący procent dochodu narodowego, oferują największą ilość miejsc pracy, są kolebką przedsiębiorczości. Aktualne przeobrażenia na rynku nowej ekonomii mogą stać się zagrożeniem lub ogromną szansą dla SMEs. Zagrożeniem, gdyż przechodzące na metody elektronicznej gospodarki wielkie koncerny, handel oraz administracja wykluczą z czasem te firmy, które nie zaadoptują nowych zasad współpracy, nie będą widoczne elektronicznie. Szansą, gdyż otwiera się ogromny rynek, do którego dotrzeć można przy minimum nakładów, będąc jednak z nim komunikatywnym.

Model B2B to Być albo nie Być dla małych i średnich przedsiębiorstw - tak stwierdził komisarz Erkki Liikanen ogłaszając oficjalnie inicjatywę „Go Digital”.

Inicjatywa „Go Digital” wywodzi się z wcześniejszych działań Komisji Europejskiej mających na celu aktywizację małych i średnich przedsiębiorstw oraz nawiązuje do planu działania eEurope2002.

„ 'Go Digital', poprzez skoordynowane, sieciowe działania na rzecz wymiany doświadczeń, najlepszej praktyki, gotowości do prowadzenia handlu metodą elektroniczną, wdrożenia systemu ocen, uruchomienia centrów referencyjnych powinno pomóc małym i średnim przedsiębiorstwom we wprowadzeniu elektronicznej gospodarki do ich strategii biznesowych”.

Inicjatywa „Go Digital” ma za zadanie:

- zidentyfikować główne przeszkody szerszego zaangażowania się SMEs w handel elektroniczny,

- zaproponować specjalne akcje mające pomóc SMEs w wejściu w techniki cyfrowe, szczególnie poprzez wykorzystanie istniejących już inicjatyw i programów,
- uporządkować materię samej inicjatywy na płaszczyznach: europejskiej, narodowych, regionalnych i lokalnych,
- nauczyć korzystania z doświadczeń praktycznych oraz oceniania różnorodnych strategii tworzonych na rzecz SMEs.

Za główne bariery w wykorzystywaniu modeli B2B oraz B2C w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw, uznano:

- niepewny klimat (e-climate) w wokół biznesu „dot.com”, wahania giełdowe, szybkie zmiany własnościowe, co nie sprzyja mniej skłonny do ryzyka i raczej tradycyjnym w swej masie SMEs,
- nie do końca określone zasady funkcjonowania e-commerce w relacjach ponadnarodowych, podczas gdy małe przedsiębiorstwa same nie posiadają skutecznych możliwości dochodzenia swoich spraw w sytuacji nie do końca prawnie określonej,
- brak dopływu wykwalifikowanych osób zdolnych do efektywnego wsparcia firm w wykorzystywaniu nowoczesnych, opartych na ICT (*Information and Communication Technology*) metod pracy.
- brak stabilizacji w technologiach i standardach, co wiąże się z dużym ryzykiem niewłaściwych inwestycji w sprzęt i oprogramowanie a także niemożność nawiązania współpracy ze wszystkimi potencjalnymi kontrahentami,
- koszty prowadzenia biznesu z wykorzystaniem ICT, jakkolwiek zmniejszające się, są nadal wysokie dla wielu firm; poza inwestycjami w sprzęt, oprogramowanie, kwalifikacje personelu, telekomunikacje drogie są usługi outsourcingu, szkoleń, serwisu.

Przeciwdziałanie wskazanym oraz innym czynnikom hamującym leży w interesie całej Unii Europejskiej. Przyczyniać się do niego powinny zarówno instytucje UE, władze centralne i regionalne, organizacje międzynarodowe jak również same przedsiębiorstwa.

Plan działań inicjatywy „Go Digital” obejmuje jedenaście akcji tematycznych zgrupowanych w trzy bloki:

I. Przychylne środowisko dla elektronicznego prowadzenia interesów oraz przedsiębiorczości.

Akcja 1. System ocen narodowych oraz regionalnych strategii wsparcia dla e-business.

Chcąc cokolwiek wspierać lub promować należy przyjąć obiektywne kryteria porównawcze (*benchmarking*). Do końca 2001 roku ma zostać ustalony, dla zastosowań technik teleinformatycznych w SMEs, system wskaźników oceny, sposób ich prezentacji i wykorzystywania. Kraje członkowskie,

przy wykorzystaniu programu BEST 2001 dokonają przeglądu najlepszych przedsięwzięć oraz ocenią w jakich warunkach rozwijają się one najlepiej. Pozwoli to na skuteczne ich dalsze promowanie.

Akcja 2. Mierzenie adoptowania technik teleinformatycznych oraz e-business.

Bazując na wspólnej metodologii, w ścisłym powiązaniu z systemem ocen zostanie regularnie publikowana tzw. tablica wyników oceniająca narodowe wysiłki w celu implementacji technik ICT w sektorze SMEs. Zakłada się, że spowoduje to szerszą dyskusję oraz powstanie analiz sektorowych prowadzących w efekcie do szybszej adaptacji metod funkcjonowania nowej ekonomii.

Komisja Europejska, w ramach inicjatywy „Go Digital” będzie nadal wspierać konferencje, spotkania robocze, federacje i izby handlowe, związki interesów jak np. *Euro Info Centres* czy *Innovation Relay Centres*.

Akcja 3. Poprawa dostępu oraz gromadzenie informacji przedstawiających sytuacje wymagające regulacji prawnych w obszarze elektronicznego prowadzenia interesów.

Zakłada się udostępnienie, w dogodny dla zainteresowanych sposób, informacji, przepisów oraz porad prawnych związanych z implementacją elektronicznych metod prowadzenia interesów. Komisja Europejska jest świadoma tego iż brak wiedzy na temat prawa jest jedną z przyczyn hamujących rozwój wykorzystania narzędzi elektronicznych przez SMEs. Chcąc temu zapobiegać, zidentyfikuje podstawowe akty wspólnotowe ważne dla e-business, przedstawi ich znaczenie w praktyce. W ramach działań „*Dialogue with Business*” na stronie internetowej oferowane są wszelkie niezbędne informacje, linki i kontakty. Zakłada się stworzenie wspólnych powiązań sieciowych *Euro Info Centres*, które mają wspierać realizację inicjatywy „Go Digital”.

Docierające do Komisji sygnały, uwagi, propozycje będą szybko podejmowane do rozpatrzenia i mogą oddziaływać na tworzenie polityki wobec SMEs. Relacje tego typu stanowiąc będą praktyczną implementację wdrażanej inicjatywy „*Interactive Policy Making*”.

Akcja 4. Interoperacyjność elektronicznego prowadzenia interesów.

Wspierane będą wszelkie inicjatywy standaryzacyjne mające prowadzić do łatwiejszego wprowadzania elektronicznych rozwiązań w prowadzeniu biznesu zarówno B2B jak i B2C. Komisja będzie organizować oraz wspierać konferencje i spotkania eksperckie przedstawicieli SMEs, organizacji standaryzacyjnych (np. CEN, CENELEC, ETSI), twórców rozwiązań teleinformatycznych, przemysłu.

II. Podejmowanie interesów prowadzonych metodą elektroniczną.

Akcja 5. Promowanie świadomości dla działań „Go Digital”.

Konieczne jest wzmożenie wysiłków na rzecz pogłębienia przez SMEs wiadomości o możliwościach oraz narzędziach wykorzystywanych do wspomagania interesów prowadzonych drogą elektroniczną. Komisja Europejska

zamierza organizować oraz wspierać finansowo organizacje specjalnych centrów referencyjnych lub innych platform informacyjnych. Organizacje pozarządowe także będą aktywizowane w celu wyszukiwania i promowania najlepszych doświadczeń. Wysiłki powinny się koncentrować na rozwiązaniach realizujących specyficzne potrzeby przedsiębiorstw, na kierowaniu zainteresowań na nowe tworzące się technologie i rynki.

Akcja 6. Podejmowanie prowadzenia interesów drogą elektroniczną.

Zwraca się szczególną uwagę na wykorzystywanie efektów projektów realizowanych dla SMEs w ramach programu IST (jedna z części 5 Programu Ramowego Badań i Rozwoju). Przejmowanie nowatorskich rozwiązań, często na tworzących się rynkach powinno interesować małe przedsiębiorstwa szukające dla siebie miejsca. Promocja doświadczeń w kontaktach pomiędzy sektorem IST a przedsiębiorstwami, wskazywanie najlepszej praktyki powinno przyczynić się do odważniejszego podejmowania prowadzenia interesów drogą elektroniczną.

Akcja 7. Gwarancje kredytowe dla SMEs.

Akcja ma na celu spowodowanie ułatwień kredytowych szczególnie na inwestycje niematerialne jak w szkolenia, oprogramowanie, uruchomienie dostępu do internetu. Europejski Fundusz Inwestycyjny podpisał stosowne porozumienia z 19 pośredniczącymi instytucjami kredytowymi na kwotę ok. 1,4 miliarda euro. Kredyty mają stanowić istotny element pobudzający rozwój SMEs.

Akcja 8. Promocja najlepszego wykorzystywania funduszy strukturalnych.

W ramach programowania funduszy strukturalnych na lata 2000-2006 określono, że jednym z ważniejszych kierunków ich wykorzystywania powinno być zacieranie różnic w posługiwaniu się techniką cyfrową. W znacznym stopniu odnosi się to do małych i średnich przedsiębiorstw. Przewidziano kwotę 400 milionów euro na działalność innowacyjną obejmującą wykorzystanie przez SMEs handlu elektronicznego, nowych strategii biznesowych, szkoleń, testowanie nowych rozwiązań itp. Komisja Europejska zainicjuje szereg akcji mających na celu wskazywanie sposobów efektywnego wykorzystywania środków funduszy.

III. Umiejętności ICT.

Akcja 9. Wspieranie inicjatyw przemysłu odnośnie nowych programów edukacyjnych w obszarze ICT.

W procesy przygotowujące kadry specjalistów ICT włącza się także przemysł. Projekt „*Career Space*” tworzony wspólnie przez przodujące firmy ICT, organizację European ICT Association (EICTA) oraz Komisję Europejską jest tego najlepszym dowodem. Projekt definiuje skalę oraz rodzaje potrzeb (kwalifikacje ICT nie są jednorodne), sprecyzuje profile zawodowe odpowiadające potrzebom. Bazując na tych ustaleniach przygotowane zostaną konkretne profile oraz programy szkoleniowe. W projekcie „*Career Space*” powinny zostać także uwzględnione specyficzne potrzeby SMEs.

Akcja 10. Stworzenie grupy monitorującej umiejętności ICT.

Skuteczne przeciwdziałanie czynnikom hamującym, w tym przypadku brakowi specjalistów ICT, wymaga ciągłego monitorowania potrzeb. Podejmię się tego specjalna, powołana przez Komisję Europejską, grupa ekspertów, która w terminie do końca 2001 roku przygotowuje stosowny raport. Grupa ta monitorować będzie także inne działania mające na celu dopływ specjalistów ICT do sektora SMEs.

Akcja 11. Uruchomienie programu praktyk na rzecz SMEs.

Jednym z elementów mających w perspektywie spowodować większy dopływ specjalistów ICT do SMEs a także doraźnie wspomagać implementacje metod cyfrowych ma być specjalny system praktyk zawodowych. W ramach powołanego programu „*Traineeships for SMEs*” finansowane będą 5-6 miesięczne praktyki studentów ICT w małych i średnich przedsiębiorstwach. Pozwoli to na wskazanie potencjalnie atrakcyjnych miejsc pracy, umożliwi powstanie, niewykluczone wartościowych prac dyplomowych. Doświadczenia nabyte podczas praktyk mogą w perspektywie owocować cennymi, nowatorskimi rozwiązaniami. Praca studentów, często dobrze znających zagadnienia techniczne, internet z pewnością będzie przydatna dla samych przedsiębiorstw.

Inicjatywa „Go Digital” jak większość przedsięwzięć powiązanych z zagadnieniami społeczeństwa informacyjnego ma charakter horyzontalny. W Komisji Europejskiej w poszczególne jej elementy zaangażowane są Dyrekcje Generalne: Przedsiębiorstw, Społeczeństwa Informacyjnego, Rynku Wewnętrznego, Konkurencji, Zatrudnienia i Spraw Socjalnych.

Inicjatywa „Go Digital” jest skierowana przede wszystkim do przedsiębiorstw krajów członkowskich UE. Kraje kandydujące nie mogą liczyć na bezpośrednią pomoc finansową w ramach planowanych przedsięwzięć. Jednakże wskazane są bliskie kontakty, uczestniczenie w konferencjach i naradach, wymiana doświadczeń i obserwowanie efektów.

2. Program wspólnotowy eContent.

eContent - to wieloletni program wspólnotowy stymulacji rozwoju i wykorzystywania europejskich treści informacyjnych, w postaci cyfrowej, w sieciach globalnych oraz promocji zróżnicowania językowego w społeczeństwie informacyjnym.

Na podjęcie decyzji o uruchomieniu programu eContent wpływ miało wiele czynników, wśród których za najważniejsze należy uznać:

- zapotrzebowanie, w ramach inicjatywy eEurope, na wypełnienie zadań wynikających z jej planu działania a dotyczących upowszechniania zastosowań internetu (w szczególności AL.3 pkt. b. *Government online: electronic access to public services* oraz pkt.d. *European digital contentfor*

global networks),

- wyniki debaty nad zieloną księgą o powszechnym dostępie od informacji sektora publicznego,
- priorytetowe traktowanie przez Unię Europejską działań na rzecz promocji własnej kultury i jej dziedzictwa oraz różnorodności językowej,
- potrzebę wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw działających w sektorze multimediiów i teleinformatyki, pozytywne doświadczenia wynikające z przebiegu i efektów wcześniejszych programów o zbliżonej do eContent tematyce tj. MFO2000 oraz MLIS.

Założony budżet programu w okresie 4 lat jego funkcjonowania wynosił będzie 100 milionów euro. Komisja Europejska, a w jej imieniu Dyrekcja Generalna Społeczeństwo Informacyjne zobowiązana została do przygotowywania dwuletnich planów realizacyjnych. Pierwszy z nich, już opracowany, obejmuje okres 2001 - 2002.

Za treści w postaci cyfrowej, dla potrzeb programu eContent, uznaje się dowolne informacje publikowane na platformie internetowej, dostępne w sieciach przewodowych, bezprzewodowych oraz w szerokopasmowych sieciach telewizyjnych.

Program działania eContent realizowany będzie w trzech liniach tematycznych:

I Poprawa dostępności oraz rozszerzenie zakresu wykorzystywania informacji sektora publicznego.

Informacje sektora publicznego są kluczową wartością dla obywateli oraz biznesu w Europie. Takie stwierdzenie to efekt debaty zapoczątkowanej w 1999 roku. Pomogła ona w rozbudzeniu świadomości zarówno po stronie administracji jak i obywateli jak duże znaczenie może mieć ich powszechne udostępnienie za pomocą internetu. Zarówno treści informacyjne odnośnie nauki, kultury, spraw społecznych, z zakresu współpracy z organami publicznymi jak i narzędzia taką współpracę gwarantujące, tworzą lepsze warunki rozwoju społecznego i gospodarczego.

Działania podejmowane w ramach linii tematycznej mają wytworzyć mechanizmy współpracy sektorów publicznego i prywatnego, określić zasady prawne dzielenia się informacjami przekraczającymi bariery granic oraz stworzyć wspólne zasady gromadzenia informacji.

Udział krajów kandydujących w inicjatywach tej linii tematycznej usprawni przyszłą integrację. Lepsze i spójne z europejskimi, zasady organizacji wykorzystywania informacji, na przykład rejestrów państwowych, dziedzictwa kulturowego, sektora publicznego w wersji wielojęzycznej, będzie miało istotne znaczenie dla urealnienia jawności życia publicznego oraz funkcjonowania w obrębie wspólnego rynku w momencie akcesji. W ramach akcji wyróżniono części:

- 1.1 Eksperymenty w ramach konkretnych projektów
- 1.2 Stworzenie europejskiego zestawu danych cyfrowych

II Wzmożenie produkcji treści informacyjnych osadzonych w wielojęzycznym oraz wielokulturowym otoczeniu.

Badania wskazują, że przeciętny użytkownik sieci pozostaje 2 razy dłużej na stronach internetowych w swoim macierzystym języku, dokonuje zakupów i innych transakcji 3 razy częściej. Ponad 65% treści informacyjnych w postaci cyfrowej na świecie jest w języku angielskim. Dla około 50% użytkowników internetu język angielski nie jest językiem macierzystym. Unia Europejska uznaje swoją różnorodność językową jako dziedzictwo kulturowe podlegające ochronie oraz wymagające specjalnych działań promocyjnych. Możliwość swobodnego wyboru języka publikowanych treści informacyjnych wymaga ścisłej współpracy sektorów producentów treści z producentami rozwiązań lingwistycznych. Kreowana jest zasada, że tworzone strony internetowe powinny od początku powstawać w wersjach wielojęzycznych. Aktywny rozwój produkcji treści w postaci cyfrowej tworzy nowe miejsca pracy w małych i średnich przedsiębiorstwach, często w regionach oddalonych od dużych aglomeracji, wyzwala inicjatywy i przedsiębiorczość. Wraz z globalizacją zmieniają się mechanizmy rynkowe powodując wypieranie tych oferentów, którzy nie potrafią współpracować w wielojęzycznym otoczeniu. Najwartościowsze nawet produkty narodowe nie zostają szerzej zauważane, musi im towarzyszyć wielojęzyczne otoczenie. To wielka szansa dla lokalnych rynków treści informacyjnych. Bezsporne sukcesy handlowe Holandii w znacznej mierze zawdzięczane są różnorodności językowej świadczonych usług. W ramach akcji wyróżniono części:

2.1 Rozwój partnerstwa oraz adaptacja wielojęzycznych, wielokulturowych strategii.

2.2 Wsparcie infrastruktury lingwistycznej.

III Zwiększenie dynamiki rynku produkcji treści w postaci cyfrowej.

Rozdrobnienie rynku, brak świadomości jego znaczenia i szans rozwoju może powodować jego inercję i niedoinwestowanie. Aby temu przeciwdziałać należy podejmować akcje na rzecz dostępu do kapitału, zunifikowania zasad handlu treścią informacyjną, tworzenia wizji rozwoju i trendów rynkowych. Pozytywny wpływ powinna mieć także komercjalizacja tego rynku. Ocenia się, że rynek produkcji treści informacyjnych rośnie w tempie 20% rocznie. Przynosi on rocznie 412 miliarda euro (5% produktu narodowego krajów UE). Dziś zatrudnionych jest w nim ponad 4 miliony osób, a liczba ta powinna wzrosnąć do roku 2005 o dalszy milion. W ramach akcji wyróżniono części:

3.1 Pomost nad luką pomiędzy przemysłem treści informacyjnych a rynkiem kapitałowym

3.2 Prawa w handlu na rynku treści informacyjnych

3.3 Tworzenie i dzielenie się wspólnymi wizjami

3.4 Rozpowszechnianie wyników

Wszystkie trzy linie tematyczne są ściśle ze sobą powiązane. Także rynkowy charakter efektów programu eContent winien powodować bardzo bliskie relacje pomiędzy występującymi na nim podmiotami. Metody i narzędzia lingwistyczne będą istotne dla ogólnoeuropejskiej eksploatacji informacji sektora publicznego. Potrzeba udostępniania informacji sektora publicznego jest szansą dla małych firm internetowych i może rozwijać dobre wzorce współpracy sektorów prywatnego i publicznego. Ożywienie rynku treści informacyjnych w postaci cyfrowej przyciągnie do niego niezbędny kapitał co uruchomi dalszą spiralę wzrostu.

O możliwościach Europy najlepiej świadczy porównanie. Europa posiada 51% wartości rynku publikacji drukowanych, USA 38%. W treściach publikowanych elektronicznie jest niemal odwrotnie, 52% rynku należy do USA a 33 do Europy.

Wobec dynamizmu samej natury programu eContent, założono, że wspierane będą wyłącznie działania krótko terminowe, wprowadzające na rynek produkty w terminie nie przekraczającym 24 - 36 miesięcy, bazujące na dostępnej technologii. Co jest ciekawe, program eContent nie będzie wspierał rozwiązań na rzecz: dostępnych offline multimedialnych produktów, techniki analogowej, konwencjonalnego oprogramowania, kanałów dystrybucji innych niż internet, prac badawczych, istniejących już na rynku produktów.

W decyzji Rady, w kilku miejscach, podkreślona jest rola programu eContent dla procesu integracji europejskiej nie tylko w kontekście negocjacyjnym lecz przede wszystkim w zakresie wyrównywania szans społecznych poprzez dostęp do wielojęzycznych zasobów informacyjnych.

Udział Polski w programie

W sierpniu 2001 r. Polska oficjalnie zgłosiła swoje zainteresowanie uczestnictwem w programie eContent. Koordynatorem programu wyznaczony został Komitet Badań Naukowych zaś funkcję krajowego punktu kontaktowego pełnić będzie Akademia Górniczo-Hutnicza z Krakowa. Po rocznych negocjacjach i przeciągających się procedurach prawnych w sierpniu 2002 r. Komisja Europejska przedstawiła stronie polskiej do podpisania *Memorandum of Understanding* - dokument otwierający formalnie członkostwo w programie.

3. Program wspólnotowy eSafe.

W marcu 2002 roku, Komisja Europejska wystąpiła z propozycją kontynuacji w latach 2003 -2004 programu wspólnotowego „*Safer Internet Action Plan*”, nadając mu jednocześnie roboczą nazwę eSafe COMf2002H52.

Pozytywna ocena dotychczasowych dokonań programu oraz coraz większe znaczenie, jakie przywiązywane jest do bezpieczeństwa wykorzystywania internetu oraz potrzeby ochrony ludzi młodych przed szkodliwymi treściami, które mogą być w nim publikowane, pozwala mieć nadzieję, że od 2003 roku program eSafe będzie uruchomiony. Założono możliwość uczestniczenia w nim krajów kandydujących do Unii Europejskiej. Proponowany budżet programu wynosi 13,3 mln €.

Program eSafe skoncentrowany jest na trzech liniach tematycznych:

- budowa bezpiecznego otoczenia (np. poprzez stworzenie europejskiej sieci szybkiej wymiany informacji i reagowania, wzmocnienie działań samo regulacyjnych oraz kodeksów postępowania),
- stworzenie i zastosowanie skuteczniejszych systemów filtrowania oraz programowego blokowania wybranych kategorii treści (np. poprzez stworzenie mechanizmów benchmarkingu usług i oprogramowania filtrującego, tworzenie przyjaznych użytkownikowi mechanizmów oceny treści),
- tworzenie świadomości, możliwej szkodliwości niektórych treści dostępnych w internecie (np. poprzez stworzenie sieci wymiany informacji, wspieranie badań socjologicznych).

Według założeń zespołu koordynującego działalność programu eSafe uczestniczyć w nim mogą wszystkie zainteresowane instytucje i organizacje. W poszczególnych jego obszarach aktywności wskazany jest udział takich podmiotów jak:

- a) hotlines: Ministerstwo Sprawiedliwości, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, oddziały policji odpowiedzialne za przestępstwa komputerowe, specjalne komórki operatorów internetowych, organizacje chroniące prawa dziecka;
- b) samoregulacja: ministerstwa odpowiedzialne za przemysł informatyczny, dostawcy usług i treści internetowych (opracowanie własnych kodeksów postępowania), organizacje rodzinne, organizacje konsumenckie;
- c) ocena treści: twórcy samoregulacji, Ministerstwo Kultury, organy odpowiedzialne za media (telewizję, filmy, video, gry komputerowe);
- d) filtrowanie: firmy dostarczające oprogramowanie filtrowania usług i treści internetowych, organizacje konsumentów, rodzinne, ochrony dzieci;
- e) świadomość: Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu, środowiska nauk społecznych, związki nauczycieli, media popularyzujące wykorzystywanie

internetu.

Niezwykle istotne znaczenie przywiązywane jest do działań samo regulacyjnych oraz rozbudzania świadomości. Internet nie jest medium, które skutecznie będzie mogło być kontrolowane. Stąd potrzeba samoorganizacji i współpracy wzajemnej przekraczającej granice jednego państwa. Wsparciem działań samo regulacyjnych jest uruchomienie specjalnej strony internetowej przeznaczonej dla organizacji zainteresowanych tą formą współdziałania (www.selfregulation.info).

Komisja Europejska planuje zorganizowanie w dniu 9 października 2002 r. spotkania roboczego, otwartego także dla krajów kandydujących, pod roboczą nazwą „*hotlines and Police*”.

Celem spotkania jest wspólne przedyskutowanie takich zagadnień jak:

- efektywność współpracy hotlines z policją w kwestiach związanych z nielegalnymi lub szkodliwymi treściami zawartymi w internecie,
- nowe metody współpracy oraz podział ról i odpowiedzialności,
- możliwości wsparcia przez Komisję Europejską inicjatyw i działań natury prawnej, finansowej i organizacyjnej.

Efektom spotkania powinny być, między innymi, zalecenia dla przygotowywanego planu działania programu eSafe. Uczestniczyć w nim powinni: przedstawiciele hotlinów zorganizowanych w ramach eSafe oraz innych oficjalnych lub nieoficjalnych hotlinów zajmujących się zagadnieniami bezpiecznego internetu, narodowe i międzynarodowe organa policyjne, przedstawiciele DG Information Society oraz DG Justice and Home Affairs.

Należy mieć nadzieję, że w spotkaniu wezmą udział także przedstawiciele odpowiedzialnych organizacji ze strony polskiej.

Udział Polski w programie

Program eSafe jest otwarty dla udziału w nim krajów kandydujących. Komisja Europejska jednoznacznie sugeruje wręcz w nim uczestniczenie. Ponadgraniczne oddziaływanie środka udostępniania informacji, jakim jest internet, wymaga także ponadgranicznej reakcji na to, co jest w nim szkodliwe i czemu należy się przeciwstawiać. Polska nie powinna być w tym zakresie przysłowiową białą plamą.

Komisja nie oczekuje powołania w kraju specjalnego punktu kontaktowego programu. Włączenie się do niego Polski widziane jest w szerszym kontekście. Wpłata stanowić ma swoisty „bilet wstępu” dla wszystkich zainteresowanych organizacji i środowisk. Tak to się odbywa w krajach członkowskich. W poszczególne linie tematyczne programu angażują się zarówno instytucje rządowe, jak i operatorzy telekomunikacyjni i internetowi, izby branżowe, organizacje społeczne, środowiska edukacyjne, zwykli obywatele,

którym bliskie są sprawy wynikające z zagrożeń, jakie niosą w sobie szkodliwe treści publikowane w internecie.

Program eSafe daje szansę na zaktywizowanie wokół niego środowisk krajowych, na ich wzajemne inspiracje, wymianę doświadczeń, wspólne uczestniczenie w przedsięwzięciach o międzynarodowym zasięgu.

W piśmie skierowanym do Komisji Europejskiej w sierpniu 2002 roku Polska złożyła oficjalnie swój akces do programu eSafe.

4. Program wspólnotowy MODINIS

Zbiegające się ze sobą: inicjatywa eEurope oraz strategia lizbońska za jedno z ważniejszych zadań uznają upowszechnienie zastosowania technologii teleinformatycznych oraz zapewnienie bezpieczeństwa dla przetwarzanych za ich pomocą informacji. Sprawne i bezpieczne systemy informacyjne tworzą podstawę dla rozwoju efektywnej gospodarki oraz nowoczesnego społeczeństwa.

Działania stymulowane przez plany eEurope2002 czy eEurope2005 realizowane są w obrębie krajów, regionów, znacznie rzadziej ponadgraniczne. Aby skuteczniej wykorzystywać doświadczenia innych, niezbędna jest budowa mechanizmów wzajemnej wymiany informacji. Sprawdzone działanie stymulacyjne ma tworzenie wspólnych analiz porównawczych.

Stworzony system *benchmarkingu* daje możliwość zobiektywizowania, a zatem i porównywania, informacji opisujących procesy takie jak np. rozwój internetu, świadczenie usług e-government, kondycja rynku telekomunikacyjnego.

W ślad za decyzją o kontynuacji inicjatywy eEurope i zaprezentowaniu planu działania eEurope2005, Komisja Europejska wystąpiła z propozycją uruchomienia wieloletniego (2003-2005) programu wspólnotowego MODINIS, COM(2002)425. Jego założeniem jest monitorowanie przedsięwzięć podejmowanych w ramach planu działania eEurope2005, upowszechnianie najlepszych doświadczeń oraz poprawy bezpieczeństwa sieci i informacji.

Program, w obszarze tematycznym objętym inicjatywą eEurope, zakłada realizację następujących celów:

- monitorowanie osiągnięć poszczególnych krajów UE oraz porównywanie ich z najlepszymi dokonaniem innych krajów i regionów świata,
- wspieranie działań poszczególnych krajów i regionów UE poprzez wyłanianie najlepszych rozwiązań i tworzenie mechanizmów wymiany informacji o nich,
- analizowanie konsekwencji ekonomicznych i socjalnych jakie dla społeczeństwa informacyjnego ma realizacja polityki konkurencji oraz spójności,
- wspieranie narodowych i europejskich wysiłków na rzecz poprawy

bezpieczeństwa sieci oraz rozwoju usług szerokopasmowych.

Działania podejmowane w ramach programu mają się koncentrować na:

- gromadzeniu i analizie danych opisujących analizowany obszar (*benchmarking indicators*),
- ocenach i identyfikowaniu najlepszych rozwiązań,
- organizowaniu grup roboczych oraz spotkań studyjnych mających na celu analizowanie zmian strukturalnych powodowanych przez technologie cyfrowe oraz transformacje społeczne,
- wspieranie Forum Społeczeństwa Informacyjnego jako internetowej platformy ekspertyz z której Komisja Europejska korzysta konsultując najważniejsze przedsięwzięcia w obszarze społeczeństwa informacyjnego,
- wspieranie tematycznych konferencji, seminariów oraz spotkań roboczych których celem jest wymiana doświadczeń i promocja najlepszych doświadczeń,
- finansowanie badań, studiów i ekspertyz, których celem jest bezpieczeństwo sieci i informacji, ocena istniejących i przyszłych zagrożeń, szukanie sposobów przeciwdziałania im.

Nie zakłada się możliwości udziału krajów kandydujących w programie MODINIS choć wspomina się w nim o potrzebie udostępniania najlepszych doświadczeń także tym krajom.

5. Program IDA

Program IDA *Interchange of Data between Administrations* **wymiana danych pomiędzy administracjami**, służy koordynacji i wspieraniu działań w obrębie systemów teleinformatycznych tworzonych w administracjach krajów członkowskich oraz instytucjach UE. Stanowi platformę techniczną i organizacyjną wymiany informacji dla wielu unijnych systemów informatycznych. Głównymi użytkownikami programu IDA są Komisja Europejska (jej dyrekcje generalne) oraz resorty branżowe krajów członkowskich UE zobowiązane np. dyrektywami do przekazywania wybranego zakresu danych o swej działalności.

Program wspiera dwa rodzaje działań: projekty horyzontalne (udostępnianie gotowych i sprawdzonych narzędzi oraz metod) oraz projekty sektorowe (aplikacje tematyczne).

W planie działania eEurope2002 program ID A wskazany został jako jedno z jego narzędzi realizacyjnych. Program szczególnie dynamicznie rozwija swą działalność w kontekście technologicznym, zapewniania interoperatywności systemów, świadczenia usług dla administracji, w tym usług ponadgranicznych.

Udział Polski w programie

Jesienią 2000 r. Polska oficjalnie zgłosiła swoje zainteresowanie uczestnictwem w programie IDA. Koordynatorem programu wyznaczone zostało Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Po negocjacjach i przeciągających się procedurach prawnych w lipcu 2002 r. Komisja Europejska przedstawiła stronie polskiej do podpisania *Memorandum of Understanding* - dokument otwierający formalnie członkostwo w programie

6. Program IST (*Information Society Technologies*),

Program IST jest jedną z linii tematycznych 5 oraz będzie przypuszczalnie 6 Programu Ramowego Badań i Rozwoju.

W aktualnej jeszcze wersji programu IST realizowane są cztery tzw. kluczowe akcje tematyczne:

- systemy i usługi dla obywatela,
- multimedia, zawartość i narzędzia,
- nowe metody pracy oraz elektroniczny handel,
- niezbędne technologie i infrastruktury.

Każde zadanie kluczowe podzielono dalej tematycznie na punkty i podpunkty. Ogółem ustanowiono 75 odcinkowych tematów szczegółowych.

Polska jest pełnoprawnym członkiem 5PR a zatem i programu IST. Nad udziałem polskich jednostek w programie czuwa specjalnie powołany Krajowy Punkt Kontaktowy.